

Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.30 petang

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Ahli-Ahli Yang Berhormat. Persidangan Majlis Mesyuarat Negara kita sambung. Kita telah dan masih membincangkan Rang Undang-Undang (2015), Perbekalan 2015/2016 di Peringkat Jawatankuasa bagi Tajuk SP01A- Kemajuan. Maka bagi membolehkan Mesyuarat Jawatankuasa bersidang semula saya tangguhkan Persidangan Majlis Mesyuarat Negara ini.

(Majlis Mesyuarat ditangguhkan)

(Mesyuarat bersidang sebagai Jawatankuasa)

Yang Berhormat Pengerusi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Ahli-Ahli Yang Berhormat. Sekarang kita bersidang semula di Peringkat Jawatankuasa sepenuhnya bagi membincangkan dan menimbangkan Rang Undang-Undang (2015) Perbekalan 2015/2016 satu per satu. Pada Mesyuarat Jawatankuasa yang telah diadakan pada pagi tadi kita telah membahaskan Tajuk SP01A-Kemajuan. Seramai 11 orang Ahli Yang Berhormat Yang Dilantik telah ikut serta dalam mengemukakan beberapa pertanyaan berkenaan dengan tajuk-tajuk yang berkenaan itu.

Ahli-Ahli Yang Berhormat. Saya sekarang ingin memberikan peluang kepada Ahli-Ahli Yang Berhormat, Yang

Berhormat Menteri-Menteri, jika ada yang mahu memberikan *respons* atau reaksi terhadap soalan-soalan atau pertanyaan-pertanyaan yang telah dikemukakan pada pagi tadi. Saya difahamkan Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Ugama mahu didahulukan sebab Yang Berhormat Menteri ada urusan selanjutnya. Maka saya berikan podium ini kepada Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Ugama. Silakan.

Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Ugama:

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Alhamdulillah Rabbil'alameen, Wabihee Nasta'eenu 'Alaa Umuriddunya Waddeen, Wassalaatu Wassalaamu 'Alaa Sayyidina Muhammaddin, Wa'alaa Aalihee Wasahbihee Ajma'een.

Mengenai beberapa soalan yang ditimbulkan pada sebelah pagi tadi, antaranya ditimbulkan oleh Yang Berhormat Datin Paduka Dayang Hajah Zasia binti Sirin iaitu mengenai Kolej Universiti Perguruan Ugama Seri Begawan. Terima kasih diucapkan kepada Yang Berhormat. Untuk jangka pendek Kolej Universiti akan menaik taraf beberapa blok bangunan yang sedia ada seperti untuk tambahan dewan (*mini theater*), bilik-bilik kuliah dan bilik bagi tenaga akademik. Termasuk yang akan dicadangkan untuk dibangunkan ialah bangunan Perpustakaan dan bilik Kolej Kediaman di dalam kawasan Kolej Universiti sendiri.

Di samping itu untuk memberi kemudahan kepada warga Kolej Universiti, jalan keluar masuk yang kedua bagi KUPUSB juga sedang dikenal pasti dan akan dibina. Dengan ada jalan itu, insya-Allah keselesaan akan dapat dinikmati oleh para pelajarinya.

Usaha penambahan prasarana ini selaras dengan kemasukan pelajar-pelajar setiap tahun yang setakat ini dilihat tidaklah begitu ramai. Untuk makluman setakat ini pelajar-pelajar yang memohon dan layak setelah diuji, tidaklah ada yang ditolak untuk memasuki Kolej Universiti. Di samping itu, usaha juga sedang dijalankan bagi menyewa bangunan yang berdekatan jika ada yang bersesuaian dan jika diperlukan.

Mengenai soalan yang kedua, iaitu daripada Yang Berhormat Awang Haji Ramli bin Haji Lahit mengenai Masjid Telisai. Berikutan keadaan ekonomi kita sekarang ini, ada kemungkinan tidak akan dapat dilaksanakan dalam RKN10 ini. Tetapi insya-Allah akan diusahakan untuk dimasukkan dalam RKN11. Walau bagaimanapun, kaola difahamkan peruntukan sejumlah \$8,600.00 seperti yang telah disebutkan tadi telah dibelanjakan untuk topo masjid tersebut.

Mengenai soalan dari Yang Berhormat Awang Haji Sulaiman bin Haji Ahad mengenai satu projek Senukoh di Daerah Temburong bagi membina masjid dan pusat kegiatan keagamaan, insya-Allah akan cuba diusahakan dalam RKN10 ini. Walau bagaimanapun,

peruntukannya juga dijangka terjejas akibat daripada suasana ekonomi pada masa ini. Tetapi kita akan berusaha insya-Allah untuk ditopo nanti dalam RKN11. Demikianlah Yang Berhormat Pengerusi, jawapan kaola mengenai yang melibatkan Kementerian Hal Ehwal Ugama. Terima kasih.

Yang Berhormat Pengerusi: Terima kasih Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Ugama. Yang Berhormat Menteri Pembangunan.

Yang Berhormat Menteri Pembangunan: Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh dan salam sejahtera. Terima kasih atas izin Yang Berhormat Pengerusi untuk kaola menjawab ataupun memberi penjelasan kepada beberapa isu yang ditimbulkan oleh Ahli-Ahli Yang Berhormat pada pagi tadi.

Yang pertama soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Mohd. Shafiee bin Ahmad mengenai dengan tapak kemajuan perusahaan dan kemudahan *infrastructure* dan tapak pelesenan Kuala Belait, Fasa ke-3. Apakah status projek ini?.

Projek ini sebenarnya memerlukan tambahan peruntukan dan telah pun dihadapkan ke Jabatan Perancangan dan Kemajuan Ekonomi (JPKE) bagi penelitian dan sokongan. Walau bagaimanapun, pihak JPKE memerlukan maklumat lanjut daripada pihak Kementerian Perindustrian dan Sumber-

Sumber Utama sebelum pihak JPKE memberikan peruntukan yang diperlukan itu.

Soalan yang kedua daripada Yang Berhormat Awang Haji Mohd. Shafiee bin Ahmad iaitu mengenai pemasangan lampu awam bagi Daerah Belait. Ada 5 projek dan beliau memohon penjelasan mengenai status projek ini. Sebenarnya memang terdapat 5 projek pemasangan lampu bagi Daerah Belait, 4 projek telah siap sepenuhnya iaitu pemasangan lampu bagi Jalan Tengah Seria dan sekitarnya, pemasangan lampu bagi Rasau ke Sungai 1 dan sekitarnya. Pemasangan lampu Jalan Kampung Lumut ke Jalan Anduki dan sekitarnya. Pemasangan lampu jalan bagi Lumut *Bypass* Mukim Sungai Liang. Manakala 1 projek pemasangan lampu bagi Jalan Mumong ke Seria *Bypass* dan sekitarnya masih dalam pelaksanaannya dengan kemajuan fizikal 62%. Peruntukan 2015/2016 adalah bagi membayar kemajuan projek berkenaan.

Seterusnya soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Mohd. Shafiee bin Ahmad tadi mengenai kebersihan. Apakah yang dimaksudkan dengan kebersihan ini, termasuk pembedungan. Sebagai menjawab, kebersihan bermaksud kerja-kerja pembedungan yang melibatkan kerja-kerja loji rawatan kumbahan, paip pembedungan bagi memastikan mengurangkan pencemaran alam sekitar dan meningkatkan kesihatan awam.

Skim pembedungan kampung Mumong, projek ini bernilai \$7,826,807.85 dan

pelaksanaannya bermula pada bulan September 2012 Masihi dan disasarkan siap pada penghujung Mac 2015 Masihi. Projek ini bagi menambah pembedungan terutama di kawasan Perumahan Kampung Mumong. Pada masa ini dalam peringkat pelaksanaan dan baru mencapai 67 peratus siap.

Projek kedua ialah di Skim Pembedungan Kampung Lumut. Projek ini bernilai \$8,217,760.12 dan ia bermula pada bulan September 2012 Masihi dan disasarkan siap pada penghujung Julai 2015 Masihi. Pada masa ini dalam peringkat pelaksanaan dan baru mencapai 68 peratus siap.

Soalan seterusnya ialah daripada Yang Berhormat Awang Haji Ramli bin Haji Lahit mengenai Pertanian Ayam Pedaging Fasa 2 lebih \$4 juta iaitu di bawah Tajuk 1001-001. Apakah projek ini akan dilaksanakan, sedangkan sektor ini kebanyakannya dilaksanakan oleh bukan sektor kerajaan. Penjelasaannya ialah peruntukan yang disediakan ialah bagi membiayai penyediaan infrastruktur asas di kawasan kemajuan pertanian seperti bekalan air, elektrik dan jalan akses.

Soalan kedua, 1001-004 - Skim Pemberian Semula Padi. Memandangkan projek telah siap, tiada peruntukan diberi kepada projek ini. Walau bagaimanapun, penyambungan projek 1001-1023 - Skim Kemajuan Pengeluaran Padi yang mempunyai peruntukan 2015/2016 Masihi sebanyak \$3.5 juta digunakan untuk membuat

pembelian padi-padi dan penamaan padi tempatan.

Pengurusan persekitaran *eco-system marine* nelayan tradisional, peruntukan tidak mempunyai baki dan tidak ada peruntukan bagi tahun 2015/2016 Masihi. Penjelasannya ialah harga rancangan projek berkenaan sudah pun habis digunakan. Oleh itu, tiada peruntukan disediakan bagi tahun 2015/2016 Masihi.

Mengenai perancangan untuk meningkatkan hasil nelayan, mungkin soalan ini dapat dijawab oleh pihak Kementerian Perindustriaan dan Sumber-Sumber Utama.

Projek seterusnya yang disoal ialah mengenai menyediakan infrastruktur asas tambahan di tapak Industri Pertanian. Apakah perkembangan projek ini. Projek ini telah siap dilaksanakan. Walau bagaimanapun, kesinambungan kepada projek ini telah pun diluluskan iaitu 104-020 Projek Penyediaan Infrastruktur Asas Tambahan di tapak industri *agriculture* Telisai. Projek ini sedang dalam peringkat perancangan.

Soalan No.5, menaik taraf dan melebarkan jalan utama pembinaan bahu jalan di sepanjang Jalan Seria Tutong daripada Telisai hingga ke Jalan Lumut *by-pass* sepanjang 16 kilometer. Adakah pelaksanaan diberhentikan memandangkan tiada baki bagi tahun 2015/2016 Masihi. Peruntukan bagi Tahun 2015/2016 Masihi tidak disediakan memandangkan projek ini

telah pun siap dilaksanakan pada bulan November 2011 Masihi.

Sementara soalan mengenai Masjid baharu Skim Tanah Kurnia Rakyat Jati Telisai dengan harga rancangan sebanyak \$12 juta. Apakah kerja yang telah dilaksanakan sebanyak \$8,600.00 tersebut. Perbelanjaan sebanyak \$8,600.00 adalah bagi melaksanakan kerja-kerja untuk grafik dan *survey work* yang telah dilaksanakan.

Seterusnya soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Zulkipli bin Haji Abdul Hamid mengenai Projek *Master Plan Knowledge Basic Economy* iaitu soalnya sejauh mana pelaksanaannya? Apakah sukat-sukat untuk menilai hasilnya? Adakah penilaian semula akan menekankan usaha perekonomian? Sebagai penjelasan projek *master plan knowledge basic economy* telah diluluskan pada RKN9, 2007/2012 selaras dengan teras pembangunan untuk meluaskan asas ekonomi dan mengukuhkan asas bagi ekonomi yang berteraskan pengetahuan *KBE*. Antara objektif projek ini ialah bagi mengkaji sama ada *KBE* boleh menjadi jentera untuk menggerakkan agenda kepelbagaian ekonomi melalui peningkatan pengetahuan, kreativiti dan inovasi.

Satu *pilot study* telah dilaksanakan pada tahun 2009 Masihi dalam menilai kesesuaian *KBE* untuk dilaksanakan dalam negara ini. Dari *pilot study* ini hasil dapatan ialah untuk memfokuskan kepada penyelidikan dan perkembangan

(*R&D*). Oleh itu, pada RKN10 selaras dengan temanya iaitu pengetahuan dan inovasi, mempertingkatkan produktiviti dan mempercepat pertumbuhan ekonomi. Program dan projek yang berkaitan *KBE* telah difokuskan di bawah Majlis Penyelidikan Brunei yang menitikberatkan hasil penyelidikan dan perkembangan yang dapat dikomersialkan.

Soalan daripada Yang Berhormat Datin Paduka Dayang Hajah Zasia binti Sirin dan Yang Berhormat Orang Kaya Maha Bijaya Awang Haji Othman bin Uking telah pun dijawab oleh Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Ugama. Walau macam manapun sebagai jawapan tambahan mengenai kesesakan yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Ugama di kawasan KUPU dan sebagainya, kita telah pun menerima peruntukan sebanyak \$200,000.00 untuk membina jalan 2 *link single carriage ways* dan 2 lorong dan insya-Allah akan dilaksanakan seberapa segera yang boleh.

Soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Jumat bin Akim mengenai Ladang Berkelompok. Perkara ini berkaitan dengan pihak kementerian dan mungkin Kementerian Perindustrian dan Sumber-Sumber Utama ingin menjawabnya nanti.

Sementara projek 1007-010-005 – Menaik taraf dan Melebar Jalan Utama, Melebar Jalan Kuala Lurah. Bilakah projek ini akan bermula?. Projek ini telah pun siap dilaksanakan pada bulan September 2011 Masihi.

Sementara projek 1023 - e-Kerajaan. Adakah sudah diamalkan sepenuhnya di semua kementerian?. Penggunaan E-Kerajaan di semua kementerian telah bermula sejak RKN ke-8 lagi. Dalam RKN ke-10, peruntukan sejumlah \$321,752,163,000.00 telah pun di luluskan bagi melaksanakan 39 projek yang Peruntukan Tahunan 2015/2016 disediakan sebanyak \$43,450,000.00.

Mengenai soalan keempat, kebersihan di Kampung Telanai, Madewa, Bunut dan Bengkurong. Apakah yang dimaksudkan dengan kebersihan?. Kaola telah memberi penjelasan mengenai maksud kebersihan tersebut tadi. Skim pembedaan Kampung Telanai, Madewa, Bunut dan Bengkurong pada masa ini dalam peringkat pelaksanaan dengan harga kontrak berjumlah \$4,870,098.42. Projek ini bermula pada September 2012 Masihi dan sepatutnya siap pada Januari 2015. Projek mengalami kelewatan sebanyak 11 peratus. Walau macam manapun, projek ini masih memerlukan lanjutan masa menyiapkan kerja-kerja tersebut.

Soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Tahamit bin Haji Nudin mengenai pengurusan bersepadu musuh perosak tanaman. Perkara ini juga kaola difahami dijawab oleh Yang Berhormat Menteri Perindustrian dan Sumber-Sumber Utama.

Sementara soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Gapor @ Haji Md. Daud bin Karim, pembinaan Sekolah Rendah di Perancangan Perumahan

Negara, Kampung Mengkubau?. Projek peruntukan sejumlah \$13 juta sama ada perancangan tersebut sudah bermula. Pada masa ini, projek tersebut masih dalam peringkat perancangan dan menunggu untuk menghadapkan sokongan bagi lantikan konsultan. Insya-Allah, setelah ada lantikan konsultan kerja-kerja seterusnya adalah penyediaan reka bentuk projek.

Soalan mengenai Dewan Serbaguna Kampung Menunggol yang juga ditimbulkan oleh Yang Berhormat Awang Haji Gapor @ Haji Md. Daud bin Karim. Dewan Serbaguna ini peruntukannya di RKN ke-10 yang disediakan bagi tahun 2015/2016. Keutamaan diberikan kepada projek-projek yang memberi impak besar kepada pertumbuhan ekonomi dan yang lebih berkeutamaan untuk dilaksanakan dalam RKN10. Keperluan projek ini dimaklumi dan disarankan projek ini untuk diteliti pelaksanaannya menggunakan kaedah lain. Walaupun peruntukan ada, tetapi tidaklah kita gunakan untuk projek ini dan akan difikirkan cara lain untuk melaksanakan projek ini kerana ada keutamaan lain.

Akhir sekali, soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Sulaiman bin Haji Ahad mengenai status projek masjid berkenaan dan bilakah projek ini akan dilaksanakan? Pada masa ini, kerja-kerja awal telah siap dilaksanakan seperti topografik, *survey works* berjumlah \$10,996.00. Kerja-kerja pembinaan bangunan masjid akan dilaksanakan dalam masa yang terdekat ini.

Sekian sahaja Yang Berhormat Pengerusi penerangan dan penjelasan mengenai isu-isu yang ditimbulkan oleh Ahli-Ahli Yang Berhormat tadi. Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi.

Yang Berhormat Pengerusi: Saya mempersilakan sekarang Yang Berhormat Menteri Perindustrian dan Sumber-Sumber Utama. Silakan.

Yang Berhormat Menteri Perindustrian dan Sumber-Sumber Utama: Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi. Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Ada 3 perkara yang akan saya sentuh bagi tambahan daripada yang diterangkan oleh Yang Berhormat Menteri Pembangunan.

1. Soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Ramli bin Lahit. Mengenai peruntukan Sektor 109 - Perikanan Bilangan 106 - Pengurusan Persekitaran dan *Eco-System Marine* yang telah habis peruntukan. Yang sebenarnya peruntukannya itu masa dipohonkan khas untuk membuat dipanggilkan "*fish allocating devices*" seperti lawa-lawa dan takat-takat. Apabila lawa-lawa dan takat-takat tidak disiapkan, peruntukannya pun telah pun selesai dan tidak lagi dipohonkan bagi penambahan baharu.

Walau macam manapun, dalam menangani untuk meningkatkan penghasilan nelayan tradisional, Kementerian Perindustrian dan

- Sumber-Sumber Utama melalui Jabatan Perikanan mengambil pendekatan strategik seperti yang kaola sebutkan semasa menerangkan peningkatan hasil laut ialah menambahkan jarak jauh zon 1 daripada sampai kepada 3 batu nautika kepada 0.7 batu dan nautika juga mengharamkan ataupun mengehadkan penggunaan pukut-pukat tunda *research* yang diambil tindakan untuk meningkatkan hasil dan untuk mengawal kawasan-kawasan yang nelayan-nelayan tempatan tradisional; dan
2. Soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Jumat bin Akim. Di Junjungan. Sebenarnya rancangan ini ditimbulkan dalam Rancangan RKN2. Yang sebenarnya mansuh pada tahun 2002 Masihi dan diperbaharui dari tahun ke tahun. Ertinya sudah mansuh dan masa ini dinilai balik macam mana penghasilan daripada pengusaha-pengusaha di Junjungan sama ada ia menepati kehendak-kehendak semasa yang dibukakan untuk pengusaha-pengusaha kelapa pada waktu itu. Ia akan dinilai melalui pendekatan yang lain akan digunakan secara komersial ataupun secara pemberian tanah Kawasan Kemajuan Pertanian ataupun dinamakan KPLB. Yang sebenarnya bukan tanah KPLB tetapi adalah tanah khas yang telah diberikan kepada pengusaha-pengusaha di Junjungan pada tahun 1977 Masihi sebelum negara kita merdeka; dan
  3. Mengenai musuh-musuh ladang seperti khinzir dan sebagainya daripada Yang Berhormat Awang Haji Tahamit bin Haji Nudin. Permohonan yang dipohonkan ialah bagi *Integrated Pest Management (IPM)* yang berjumlah \$4,000.00 sahaja. Tujuannya ialah mengingatkan kepada pegawai-pegawai dan kakitangan di kementerian khususnya daripada Jabatan Pertanian dan Agrimakanan bagi mereka sama-sama menolong petani-petani untuk menangani masalah-masalah serangan musuh tanaman secara integrasi. Tujuannya bagi mengurangkan racun-racun serangga di tanam-tanaman.
- Walau macam manapun, serangan seperti khinzir, monyet dan sebagainya. Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam memang mengalami masalah ini. Kalau di ladang-ladang ditangani oleh Jabatan Pertanian dan Agrimakanan, permohonan peladang-peladang tersebut dihadapkan melalui prosedur tertentu dan kalau di kawasan-kawasan bandar dan sebagainya ditangani oleh pihak-pihak yang tertentu di bandar ataupun dalam kawasan bandar. Memang ada pengawalan oleh kerajaan bukan kerajaan tidak mengambil tindakan terhadap serangan monyet dan khinzir. Cuma perlu pendekatan lebih baik tentang serangan-serangan tersebut. Itu sahaja yang dapat kaola sebutkan dalam 3 perkara yang ingin kaola tambah

mengenai soalan yang disebutkan pagi tadi.

Yang Berhormat Pengerusi: Terima kasih Yang Berhormat Menteri Perindustrian dan Sumber-Sumber Utama. Sekarang saya persilakan Yang Berhormat Menteri Perhubungan.

Yang Berhormat Menteri Perhubungan: Terima kasih kepada Yang Berhormat Pengerusi. Kaola ingin menambah sahaja laporan Yang Berhormat Menteri Pembangunan mengenai Program Kemajuan E-Kerajaan. Laporan ataupun jawapan Yang Berhormat Menteri berikan tadi adalah dari segi infrastrukturnya tetapi kaola ingin memberi *update* mengenai perkembangannya dalam bidang yang lain.

Program E-Kerajaan telah berjalan sejak tahun 2001 Masihi sehingga tahun 2010 Masihi dan sebanyak \$355 juta telah dibelanjakan. Tetapi pelaksanaannya kurang berkesan dan terdapat duplikasi disebabkan oleh urus tadbir yang kurang mantap. Mulai tahun 2011 Masihi, fokus tertumpu kepada projek-projek peningkatan infrastruktur dan pengurusan rangka kerja untuk memastikan bahawa keperluan asas dilaksanakan dengan teratur. Antaranya ialah:

1. Peningkatan Infrastruktur *ICT* dan Perkhidmatan Gunasama. Memastikan *standardization* dan *consideration* lalu memberikan penjimatan kos dan memudahkan pemantauan, peningkatan

kecekapan, mengukuhkan keselamatan dan memendekkan masa pelaksanaan sistem;

2. Beberapa rangka kerja bagi memantapkan urus tadbir telah diperkenankan bidang *Business Processing Engineering* ataupun *BPR*. Pengurusan Projek *Enterprise Architecture*; dan
3. Pengukuhan tenaga kerja selaras dengan tren industri dan latihan kursus dan pelaksanaan *Competency Development Framework* dan *Digital Literacy Programme*.

Dengan pengukuhan infrastruktur dan gunasama fokus seterusnya tertumpu kepada perkhidmatan orang ramai dan kerajaan. Antaranya ialah Portal E-Darussalam, Talian Darussalam 123, *Portal Open Data* Kerajaan atau *data.gov.com*, Program e-Hijrah dan pelancaran beberapa sistem yang berimpak besar seperti memudahkan perubahan lesen perniagaan *One-Biz*, Sistem Maklumat Perkhidmatan dan *Online Registry License Brunei Names, (ORLBN)* bagi mempercepatkan pendaftaran perniagaan termasuk dalam rangka ini juga ialah sistem *SPD* yang membolehkan *online transaction* di Jabatan Pengangkutan Darat, Kementerian Perhubungan. Beberapa aplikasi *mobile* juga telah dilancarkan bagi memudahkan lagi orang ramai.

Inisiatif Program Pembangunan Belia *ICT (YDP)* ialah satu platform pendidikan alternatif untuk mencari peluang kepada belia untuk menjalani

latihan profesional dalam bidang *ICT*. Pengambilan pertama bermula pada Julai 2012 Masihi. Seramai 90 belia telah diterima dan pengambilan kedua telah dilaksanakan pada bulan Febuari tahun 2014 Masihi dan seramai 155 peserta telah menyertai program tersebut.

Penubuhan *Brunei Sodution Development Centre (BSDC)* bertujuan untuk membantu membangun industri *ICT* dan membina kepakaran kemahiran anak-anak tempatan dalam penyediaan aplikasi perisian *Made in Brunei*. *BSDC* juga kapabiliti dan *mentority program camp* yang telah mengambil 10 graduan dan 2 daripadanya telah mendapatkan *Persijilan Microsoft Certified Solution Developer* yang pertama di Negara Brunei Darussalam.

Di samping itu juga, perbelanjaan dalam bidang Peruntukan e-Kerajaan ini juga untuk membayar penyewaan liter-liter daripada syarikat *TelBru* bagi memudahkan rangkaian E-Kerajaan ini berfungsi dengan efektif. Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi.

Yang Berhormat Pengerusi: Terima kasih Yang Berhormat Menteri Perhubungan. Ada Ahli-Ahli yang ingin untuk menambah. Terima kasih Ahli-Ahli Yang Berhormat. Kita telahpun mendengar penerangan-penerangan dan penjelasan-penjelasan daripada Ahli Yang Berhormat Menteri-Menteri yang berkenaan terhadap beberapa persoalan yang telah ditimbulkan oleh Ahli-Ahli Berhormat Yang Dilantik.

Maka dengan penjelasan-penjelasan tersebut saya sekarang suka untuk mengundi Tajuk SP01A – Kemajuan bagi kita untuk meluluskannya. Ahli-Ahli Yang Berhormat yang bersetuju dengan tajuk ini sila angkat tangan.

(Semua Ahli mengangkat tangan bersetuju)

Terima kasih Alhamdulillah, semua Ahli-Ahli Yang Berhormat bersetuju, maka Tajuk SP01A – Kemajuan diluluskan.

Yang Dimuliakan Jurutulis I: Tajuk SP01A – Kemajuan dijadikan sebahagian daripada Jadual, Bab 1, - Gelaran Pendek dan Permulaan Kuat kuasa.

Yang Berhormat Pengerusi: Ahli-Ahli Yang Berhormat kita sedang membincangkan berkenaan dengan Tajuk Bab 1, - Gelaran Pendek Dan Permulaan, Kuat Kuasa. Akta ini bolehlah digelar sebagai Akta Perbekalan 2015/2016 dan akan berkuat kuasa mulai daripada **1hb. April 2015 Masihi**. Adakah Ahli-Ahli Yang Berhormat bersetuju Gelaran Pendek dan tarikh permulaan berkuat kuasa Akta ini diluluskan, yang bersetuju sila angkat tangan.

(Semua Ahli mengangkat tangan bersetuju)

Yang Berhormat Pengerusi: Terima kasih Alhamdulillah, Bab 1, - Gelaran Pendek dan Permulaan Kuat Kuasa diluluskan.

Yang Dimuliakan Jurutulis I: Bab 1, - Gelaran Pendek dan Permulaan, Kuat kuasa dijadikan sebahagian daripada Rang Undang-Undang.

Yang Berhormat Pengerusi: Ahli-Ahli Yang Berhormat, Alhamdulillah kita telah selesai membincangkan dan meluluskan tajuk-tajuk yang terdapat di dalam Jadual Bagi Rang Undang-Undang (2015), Perbekalan 2015/2016. Saya juga ingin mengambil kesempatan ini untuk mengucapkan terima kasih kepada Ahli-Ahli Yang Berhormat kerana telah memberikan kerjasama yang selayaknya semasa perbincangan Rang Undang-Undang ini. Oleh yang demikian, bagi membolehkan kita membincangkan perkara-perkara seterusnya saya ingin mencadangkan supaya kita bersidang semula di Peringkat Persidangan Majlis Mesyuarat Negara.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Ahli-Ahli Yang Berhormat sekarang kita bersidang semula di Persidangan Majlis Mesyuarat Negara bagi membincangkan perkara-perkara seterusnya. Pada perbincangan yang telah dibincangkan di Peringkat Jawatankuasa, kita telah meneliti dan meluluskan semua tajuk dalam Jadual Rang Undang-Undang (2015), Perbekalan 2015/2016.

Ahli-Ahli Yang Berhormat, Rang Undang-Undang (2015) Perbekalan 2015/2016 yang dicadangkan oleh Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) di Jabatan Perdana Menteri ini akan dibaca bagi kali ketiganya

seterusnya untuk diluluskan di peringkat Persidangan Majlis Mesyuarat Negara. Saya telah difahamkan memandangkan Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) di Jabatan Perdana Menteri tidak dapat hadir atas urusan-urusan rasmi di luar negara, maka bacaan kali ketiga ini akan disampaikan oleh Yang Berhormat Menteri Pembangunan. Silakan Yang Berhormat.

Yang Berhormat Menteri Pembangunan:

Terima kasih Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat. Saya ingin memaklumkan bahawa Rang Undang-Undang yang bergelar "**Suatu Akta Untuk Membekalkan Sejumlah Wang Dari Kumpulan Wang Yang Disatukan Bagi Perkhidmatan Tahun Kewangan 2015/2016 dan untuk memperuntukkan wang yang tersebut itu bagi maksud-maksud tertentu**" telah dipertimbangkan dalam Persidangan Jawatankuasa dan telah dipersetujui dengan tidak ada apa-apa pindaan.

Oleh yang demikian, saya memohon izin Yang Berhormat Yang Di-Pertua untuk mencadangkan supaya Rang Undang-Undang ini dibaca bagi kali ketiga dan diluluskan. Terima kasih Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

Ahli-Ahli Yang Berhormat. Yang Berhormat Menteri Pembangunan telah

menyatakan supaya Rang Undang-Undang yang bergelar **"Suatu Akta Untuk Membekalkan Sejumlah Wang Dari Kumpulan Wang Yang Disatukan Bagi Perkhidmatan Tahun Kewangan 2015/2016 dan untuk memperuntukan wang yang tersebut itu bagi maksud-maksud tertentu"** untuk dibaca bagi kali ketiganya. Adakah Ahli-Ahli Yang Berhormat ingin untuk menyokong cadangan ini.

Yang Berhormat Menteri Pendidikan: Yang Berhormat Yang Di-Pertua. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Yang Berhormat Yang Di-Pertua saya menyokong sepenuhnya cadangan Yang Berhormat Menteri Pembangunan. Terima kasih.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua: Terima kasih. Yang Berhormat Menteri Pendidikan. Alhamdulillah, Rang Undang-Undang Perbekalan (2015), Perbekalan 2015/2016 yang telah dicadangkan oleh Yang Berhormat Menteri Pembangunan dengan ini telah dibaca bagi kali ketiga dan seterusnya diluluskan. Cadangan ini telah mendapat sokongan daripada Yang Berhormat Menteri Pendidikan. Saya sekarang bertanya adakah Ahli-Ahli Yang Berhormat yang lain menyokong akan cadangan ini, sila angkat tangan.

(Semua Ahli mengangkat tangan bersetuju)

Yang Berhormat Yang Di-Pertua: Terima kasih. Oleh sebab semua Ahli-Ahli Yang Berhormat bersetuju, maka Rang Undang-Undang (2015) Perbekalan, 2015/2016 diluluskan mulai hari Sabtu, 30 Jamadilawal 1436 Hijrah bersamaan 21 Mac 2015 Masihi.

Yang Dimuliakan Jurutulis I: **"Suatu Akta Untuk Membekalkan Sejumlah Wang Dari Kumpulan Wang Yang Disatukan Bagi Perkhidmatan Tahun Kewangan 2015/2016 dan untuk memperuntukan wang yang tersebut itu bagi maksud-maksud tertentu"**

Yang Berhormat Yang Di-Pertua: Ahli-Ahli Yang Berhormat. Alhamdulillah, Persidangan Majlis Mesyuarat Negara telah pun menyelesaikan dan meluluskan Rang Undang-Undang (2015) Perbekalan, 2015/2016. Ahli-Ahli Yang Berhormat sekarang kita boleh beralih kepada Perkara VIII daripada Susunan Kerja Persidangan Majlis Mesyuarat Negara.

Yang Dimuliakan Jurutulis I: Perkara yang ke VIII Ketetapan. Ketetapan No.1 ketetapan di bawah Fasal 8

3 (7) dari Perlembagaan Negara Brunei Darussalam 1959 yang akan dicadangkan oleh Yang Berhormat Menteri Pendidikan.

Yang Berhormat Menteri Pendidikan: Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Yang Berhormat Yang Di-Pertua, izinkan saya menerangkan secara ringkas mengenai kertas yang dibentangkan di atas meja.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat, sebanyak 32 Perintah yang telah disenaraikan dan perintah-perintah tersebut telah dikurniakan perkenan oleh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanah Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah ibni Al-Marhum Sultan Haji Omar 'Ali Saifuddien Sa'adul Khairi Waddien, Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam untuk diguna pakai.

Untuk makluman Ahli-Ahli Yang Berhormat, sebahagian daripada perintah-perintah ini sudah pun berjalan pada tahun 2014 Masihi yang lalu, dan sebahagian lagi telah mula berjalan pada tahun ini. Kesemua perintah telah diterbitkan dalam Warta Kerajaan menurut peraturan dan perlembagaan Negara Brunei Darussalam.

Ahli-Ahli Yang Berhormat, perintah-perintah ini telah pun diteliti dengan sehalus-halusnya dengan tujuan untuk memastikan ia berjalan dengan teratur. Oleh sebab perintah-perintah ini telah pun diperkenankan oleh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam, maka saya berpendapat tidaklah perlu kita membahaskan dan sebaliknya lebih bersesuaian untuk diluluskan.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat, keterangan ringkas mengenai perintah-perintah yang saya sebutkan seperti terdapat dalam Kertas Majlis Mesyuarat Negara No.1 Tahun 2015 Masihi.

Oleh yang demikian, izinkan saya sekarang untuk mencadangkan ketetapan yang berbunyi, "Majlis ini membuat ketetapan menurut Fasal 7, Perkara 83 dari Perlembagaan Negara Brunei Darussalam 1959, bahawa tiap-tiap Perintah yang dibuat di bawah Fasal 3 Perkara 83 dari Perlembagaan Negara Brunei Darussalam yang dibentangkan di hadapan majlis ini sebagai Kertas Bilangan 1 Tahun 2015 Masihi adalah masing-masing melalui dari tarikh perintah-perintah itu diluluskan." Sekian Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

Ahli-Ahli Yang Berhormat, Yang Berhormat Menteri Pendidikan mencadangkan sebuah ketetapan di bawah Fasal 83 (7) dari Perlembagaan Negara Brunei Darussalam 1959, adakah antara Ahli-Ahli Yang Berhormat ingin menyokong mengenai cadangan ini?

Yang Berhormat Menteri

Kesihatan: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Yang Berhormat Yang Di-Pertua, saya menyokong sepenuhnya akan cadangan Yang Berhormat Menteri Pendidikan. Terima kasih Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

Terima kasih Yang Berhormat. Ahli-Ahli Yang Berhormat. Yang Berhormat Menteri Pendidikan telah pun mengemukakan satu ketetapan di bawah Fasal 83 (7) dari Perlembagaan Negara Brunei Darussalam 1959, dan Usul ini telah mendapat sokongan daripada Yang Berhormat Menteri Kesihatan.

Sebagaimana jua yang telah dinyatakan oleh Yang Berhormat Menteri Pendidikan sebentar tadi, bahawa kebanyakan ataupun kesemua undang-undang yang disenaraikan dalam kertas No.1 Tahun 2015 Masihi telah pun diluluskan secara *emergency orders* dan sebahagiannya telah pun berjalan dan berkuat kuasa pada masa ini.

Oleh yang demikian, saya bersetuju dengan pendapat Yang Berhormat Menteri Pendidikan bahawa perkara ini tidak perlu dibahaskan lagi, maka ada baiknya ketetapan ini sekarang kita undi.

Ahli-Ahli Yang Berhormat, yang bersetuju sila angkat tangan.

(Semua Ahli mengangkat tangan bersetuju)

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

Terima kasih, alhamdulillah semua Ahli-Ahli bersetuju, maka ketetapan ini diluluskan pada hari Sabtu, 30 Jamadilawal 1436 Masihi bersamaan 21 Mac 2015 Masihi.

Yang Dimuliakan Jurutulis I:

Ketetapan yang kedua, ialah ketetapan di bawah Bab 4(2) dari Akta Kumpulan Wang Kemajuan (Penggaj 136) akan dicadangkan oleh Yang Berhormat Menteri Pembangunan sebagai mewakili Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) di Jabatan Perdana Menteri.

Yang Berhormat Menteri**Pembangunan:**

Yang Berhormat Yang Di-Pertua, Ahli-Ahli Yang Berhormat. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Yang Berhormat Yang Di-Pertua, saya bagi pihak Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) di Jabatan Perdana Menteri memohon izin dalam Dewan yang mulia ini untuk mencadangkan bahawa "Majlis ini membuat ketetapan seperti yang dikehendaki oleh Bab 4(2) dari Akta Kumpulan Wang Kemajuan (Penggaj 136), bahawa perbelanjaan sejumlah \$1,000,000,000.00 untuk dibenarkan, diperuntukkan dan dipohonkan dari Kumpulanwang Kemajuan untuk maksud-maksud yang dinyatakan di bawah ini dan disebutkan dalam Anggaran Belanjawan Kemajuan 2015/2016 yang dibentangkan sebagai Kertas No.2 Tahun 2015 Masihi.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua, butir-butir perbelanjaan Kemajuan dalam tahun tersebut ada dinyatakan dalam anggaran-anggaran hasil dan perbelanjaan bagi tahun itu yang dibentangkan di atas meja sebagai Kertas No.2 Tahun 2015 Masihi.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat, cadangan peruntukan Rancangan Kemajuan Negara ini telah pun kita bincangkan secara terperinci dan panjang lebar dalam satu sidang jawatankuasa dan telah pun diluluskan, tiada pindaan.

Maka saya sekarang ingin menyatakan hasrat Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam untuk meneruskan rancangan-rancangan tersebut sebagaimana yang telah dirancangan.

Dari itu saya sukacita mencadangkan supaya Majlis ini menetapkan menurut Bab 4(2) dari Akta Kumpulan Wang Kemajuan (Penggala 136) supaya perbelanjaan sejumlah \$1,000,000,000.00 itu dibenarkan untuk diperuntukkan dari Kumpulanwang Kemajuan untuk maksud yang dinyatakan dalam anggaran-anggaran perbelanjaan pada Tahun Kewangan 2015/2016 yang terbentang sebagai Kertas No.2 Tahun 2015 Masihi. Terima kasih Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua: Ahli-Ahli Yang Berhormat, Yang Berhormat Menteri Pembangunan bagi mewakili Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) di Jabatan Perdana Menteri baru sahaja mencadangkan sebuah ketetapan di bawah Bab 4(2) dari Akta Kumpulan Wang Kemajuan (Penggala 136). Adakah

antara Ahli-Ahli Yang Berhormat yang ingin untuk menyokong cadangan ini?

Yang Berhormat Menteri

Kesihatan: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ,
Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat. Saya menyokong sepenuhnya cadangan daripada Yang Berhormat Menteri Pembangunan. Terima kasih Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

Terima kasih Yang Berhormat Menteri Kesihatan. Ahli-Ahli Yang Berhormat, Yang Berhormat Menteri Pembangunan telah mengemukakan sebuah ketetapan di bawah Bab 4(2) dari Akta Kumpulan Wang Kemajuan (Penggala 136) Negara Brunei Darussalam dan Usul ini telah pun mendapat sokongan daripada Yang Berhormat Menteri Kesihatan.

Ahli-Ahli Yang Berhormat, Menteri Pembangunan bagi mewakili Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) di Jabatan Perdana Menteri baru saja mencadangkan sebuah ketetapan di bawah Bab 4 (2) dari Akta Kumpulanwang Kemajuan Penggala 136. Adakah antara Ahli-Ahli Yang Berhormat yang ingin untuk menyokong cadangan ini?

Yang Berhormat Menteri

Kesihatan: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat. Saya menyokong sepenuhnya cadangan

daripada Yang Berhormat Menteri Pembangunan. Terima kasih Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

Terima kasih Yang Berhormat Menteri Kesihatan. Ahli-Ahli Yang Berhormat Menteri Pembangunan telah mengemukakan sebuah ketetapan di bawah Bab 4 (2) dari Akta Kumpulanwang Kemajuan Penggal 136 Negara Brunei Darussalam dan Usul ini telah pun mendapat sokongan daripada Yang Berhormat Menteri Kesihatan. Sebagaimana yang dinyatakan bahawa semua peruntukan wang Kemajuan ini telah pun diluluskan dan dijadikan Akta.

Oleh yang demikian, perkara ini tidak perlu lagi untuk dibahaskan maka sekarang saya membukakan ketetapan ini untuk diundi. Ahli-Ahli Yang Berhormat yang bersetuju, sila angkat tangan.

(Semua Ahli mengangkat tangan bersetuju)

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

Terima kasih. Alhamdulillah semua Ahli Yang Berhormat bersetuju maka ketetapan ini diluluskan.

Yang Dimuliakan Jurutulis I: Perkara yang kesembilan. Ucapan-ucapan Penangguhan.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua:

Ahli-Ahli Yang Berhormat. Sidang sekarang beralih kepada perkara yang terakhir, Perkara IX, ucapan-ucapan

penangguhan. Ahli-Ahli Yang Berhormat. Saya ingin menarik perhatian Ahli-Ahli Yang Berhormat semua bahawa mengikut Peraturan-Peraturan Majlis Mesyuarat bagi Mesyuarat Negara Bilangan 36 (4) bahawa ahli hanya dibenarkan untuk berucap dalam penangguhan ini tidak melebihi daripada 10 minit.

Saya berharap Ahli-Ahli Yang Berhormat semua akan mematuhi peraturan ini. Bersama saya di sini ada terdapat senarai Ahli Yang Berhormat yang ingin turut serta dalam sesi ucapan-ucapan Penangguhan ini. Saya ingin untuk mempersilakan Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Seri Kerna Dato Seri Setia Dr. Haji Awang Abu Bakar bin Haji Apong, Menteri Pendidikan. Silakan Yang Berhormat Pehin.

Yang Berhormat Menteri

Pendidikan: Terima kasih Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Assalamualaikum Warahmatullahi

Wabarakatuh. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Alhamdulillah Rabbil Alamin.

Wassalaatu Wassalaamu Alaa Sayidina

Muhammadin Waala Alihi Wasahbihi

Ajma'in. Yang Berhormat Yang Di-Pertua

dan Ahli-Ahli Yang Berhormat.

Alhamdulillah kita bersyukur ke hadrat

Allah Subhanahu Wataala kerana

dengan izin-Nya jua kita telah dapat

bersidang selama 12 hari dalam Musim

Permesyuaratan Pertama dari Majlis

Mesyuarat Negara Kesebelas 2015

Masihi. Sepanjang permesyuaratan ini

kita telah dapat meneliti dan

membincangkan beberapa rang undang-

undang yang telah diluluskan khasnya

Akta Perbekalan 2015/2016 yang menyediakan Peruntukan Tahunan Kewangan 2015/2016.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat, lebih dahulu kaola mewakili Ahli-Ahli Yang Berhormat sukacita merakamkan setinggi-tinggi ucapan tahniah dan penghargaan kepada Yang Berhormat Yang Di-Pertua atas kepimpinan cekap serta bijaksana dalam memandu Permesyuaratan Majlis Mesyuarat Negara ini yang dengannya telah berjalan dengan penuh lancar dan terarah dalam suasana yang penuh kesepakatan sehingga berjaya mencapai tujuannya.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat, alhamdulillah kita telah sampai ke penghujung Permesyuaratan Majlis Mesyuarat Negara kali ini. Kita semua sewajarnya bersyukur atas kepimpinan bijaksana dan pandangan jauh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam yang kerajaan Baginda telah dapat memperuntukkan anggaran belanjawan yang sangat munasabah bagi Tahun Kewangan 2015/2016. Pihak kerajaan insya-Allah akan dapat melaksana dan meneruskan rancangan-rancangan bagi pembangunan dan kemajuan negara.

Pada tahun ini kita patut sekali lagi bersyukur kerana peruntukan yang disediakan oleh Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam masih tinggi

sebenarnya pun pendapatan kerajaan berkurangan akibat daripada kejatuhan minyak di samping terus berhadapan dengan ekonomi global yang sukar diramal. Keputusan kerajaan ini semata-mata untuk memastikan bahawa jentera kerajaan dapat bergerak dan pembangunan negara dapat berjalan lancar demi kesejahteraan rakyat dan pembangunan ekonomi yang mampan.

Sehubungan itu, kita seharusnya mengambil iktibar dari dua krisis kewangan serantau dan global yang kita alami pada tahun 1998 Masihi dan 2008 Masihi dan mengambil langkah bijaksana dan berhemah dalam mengatur perbelanjaan. Pada masa itu krisis kewangan tersebut telah memberi kesan besar kepada beberapa pihak khususnya mereka yang bergantung pada kerajaan. Tetapi ada pula yang melihat keadaan gawat tersebut sebagai satu oportuniti untuk meneroka peluang di luar negara.

Pada hemat kaola, mentaliti dan sikap keusahawanan sebeginilah yang perlu dipupuk agar berakar umbi di setiap rakyat sama ada dalam keadaan ekonomi yang tidak menentu atau semasa yang menggalakkan. Nilai-nilai 'berkarih', 'berjarah', 'berbasah' 'berkaring' dan 'cakah' sebegini yang menunjukkan jati diri dan identiti sebenar kita sebagai orang Brunei yang mengamalkan konsep Melayu Islam Beraja yang tidak rengkek atau getas berhadapan dengan apa jua bentuk cabaran yang melanda.

Kita juga bersyukur kerana seperti yang telah dibentangkan oleh Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) di Jabatan Perdana Menteri, sektor bukan minyak dan gas negara telah mencatatkan pertumbuhan positif pada kadar 3.4 peratus pada tahun 2014 Masihi. Namun kita perlu meningkatkannya lagi. Masih banyak yang perlu diusahakan dalam mempelbagaikan ekonomi negara yang benar-benar akan memenuhi matlamat Wawasan Negara 2035. Kita perlu memikirkan strategi-strategi bersepadu bagi menangani seandainya situasi ekonomi global yang mencabar ini berterusan.

Sehubungan itu, tema belanjawan Tahun Kewangan 2015/2016 Masihi iaitu **'Modal Insan Berkualiti, Mendukung Pembangunan Inklusif'** sungguh bertepatan untuk menyatukan semua pihak dalam menuju destinasi 2035 Masihi. Pendidikan adalah salah satu tunggak utama dalam mendukung semua keutamaan tersebut. Pendidikan memainkan peranan penting dalam membangun modal insan. Mengambil kira sumber tenaga manusia adalah aset penting, aset paling berharga dan *sustainable* bagi negara.

Sehubungan dengan itu, alhamdulillah bilangan pelajar yang mengikuti bidang *STEM (Science Technology Engineering Mathematics)* telah meningkat dengan signifikan dari setahun ke setahun, baik di dalam mahupun di luar negara. Ini penting dalam menyediakan sumber tenaga manusia dalam bidang sains dan teknologi yang akan memacu

pembangunan ekonomi negara yang berlandaskan pengetahuan serta *research and innovation*.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli Yang Berhormat. Dalam kita bergerak pantas dan bijak ke hadapan menuju ke destinasi Wawasan Negara 2035, kerjasama yang padu antara agensi-agensi kerajaan dan bukan kerajaan perlu diteruskan dan dipertingkatkan. Di sinilah kefahaman secara kolektif (*collective understanding*) akan visi negara adalah kritikal. Ini memastikan apa jua yang kita laksanakan akan menghasilkan impak yang tinggi dan menjurus ke matlamat sebenar dengan penuh sinergi.

Sehubungan itu, kita di Dewan yang mulia ini sama-sama memikul peranan yang penting dalam memahami masalah rakyat dan penduduk di negara ini. Berkaitan dengan ini, kita menghargai peranan Ahli-Ahli Yang Berhormat Yang Dilantik sebagai penghubung masyarakat kepada pihak kerajaan dan pada masa yang sama berperanan dalam membantu memberi jalan penyelesaian dan nasihat kepada masyarakat.

Mendengarkan perbahasan yang telah disampaikan di sepanjang Mesyuarat Pertama dari Musim Permesyuaratan Majlis Mesyuarat Negara Tahun 2015 Masihi ini perbagai isu dan Usul telah dikemukakan kaola sukacita mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan kepada Ahli-Ahli Yang Berhormat atas pandangan bernas serta cadangan membina yang dikemukakan

ada di antara Usul dan cadangan berkenaan memerlukan tiap kerajaan untuk membuat penilaian dan penelitian dan terperinci dan sehalus-halusnya dengan mengambil kira faktor-faktor seperti sosiaekonomi alam sekitar dan yang paling penting keupayaan Kewangan Kerajaan.

Sepanjang permesyuaratan kita melalui pengamatan kaola ada di antara isu dan persoalan yang dikemukakan adalah perkara-perkara yang kaola rasa dapat diselesaikan melalui institusi-institusi tertentu seperti majlis Perundingan Mukim dan Kampung. Malah kaola yakin Ahli-Ahli Yang Berhormat Yang Dilantik mampu membuat penyelesaian bagi sebahagian perkara-perkara yang ditimbulkan sama ada di peringkat masyarakat mahu pun melalui kerjasama dengan pihak kerajaan.

Kaola juga ingin mengajak rakan-rakan di sebelah sini untuk sama-sama mengelinga dan menangani permasalahan yang dihadapi oleh masyarakat dengan sebaik-baiknya agar di peringkat dewan ini kita akan dapat memfokus kepada isu-isu besar dan strategik. Dalam erti kata kita sehendaknya melihat gambaran besar atau *big picture* yang memberi berimpak tinggi di negara ini dan mengemukakan cadangan-cadangan soalan-soalan yang besar demi menjamin kesejahteraan dan masa depan negara.

Dengan ini insya-Allah barulah akan dapat menepati hasrat titah Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan

Negara Brunei Darussalam semasa Majlis Adat Istiadat Pembukaan Rasmi Mesyuarat Pertama dari Musim Permesyuaratan Kesebelas Majlis Mesyuarat Negara Tahun 2015 Masihi. Bagi Ahli-Ahli yang Baginda anggap sebagai tokoh-tokoh yang berkalebar untuk berpandangan jauh dan dapat menghidangkan idea-idea besar serta mengetengahkan pendekatan-pendekatan yang terbaik untuk pembangunan.

Akhirnya kaola mengambil kesempatan ini, untuk menyatakan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua Ahli-Ahli Yang Berhormat sama ada yang mewakili Kerajaan atau rakyat yang telah melaksanakan tanggungjawab masing-masing dengan penuh didikasi dan penuh iltizam. Kita berdoa mudah-mudahan segala apa yang kita bahaskan di dewan yang mulia ini akan membuah hasil demi kesejahteraan rakyat dan penduduk negara kita dan supaya negara kita akan terus mendapat kurnia Allah Subhanahu Wata'ala berada sebagai sebuah negara aman makmur Baldatun Taibatun Warabun Ghafur.

Oleh itu dengan bertawakal kepada Allah Subhanahu Wata'ala maka kaola mengusulkan agar Persidangan Majlis Mesyuarat Pertama dari Musim Permesyuaratan Kesebelas Majlis Mesyuarat Negara Tahun 2015 Masihi dengan ini ditangguhkan.

Sebelum mengakhiri Ucapan Penangguhan kaola mohon izin Yang Di-Pertua untuk mengongsikan petikan

syair. Nukilan Al-Marhum Sultan Haji Omar 'Ali Saifuddien Sa'adul Khairi Waddien,

'Bersatu hati sama fikiran
 Untuk kebajikan adakan teguran
 Menghindarkan daripada kekeliruan
 Bersamalah kita bertegur-teguran
 Bersama nasihat-menasihati barang
 kerja dapat dipasti
 Jangan sekali barat memberati
 Bantu membantu yang dihajati.
 Bermaksud dengan izin Allah
 Perkara yang benar bukannya salah
 Sekiranya bersama kita sejumlah
 Haruslah susah untuk dikalah.
 Hak dan kewajipan hendak disebayakan
 kewajipan
 Dibuat hak dibetulkan
 Bangsa negara kita jayakan semoga
 dapat dilaksanakan.

Sekian Wabillahit Taufiq Walhidayah,
 Wassalamualaikum Warahmatullahi
 Wabarakatuh. Terima kasih Yang
 Di-Pertua.

Yang Di-Pertua Dewan: Terima kasih Yang Berhormat Menteri Pendidikan. Maka sekarang saya persilakan Yang Berhormat Pehin Datu Imam Dato Paduka Seri Setia Ustaz Haji Awang Abdul Hamid bin Bakal.

Yang Berhormat Pehin Datu Imam Dato Paduka Seri Setia Ustaz Haji Awang Abdul Hamid bin Bakal: Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat. Assalamualaikum Warahmatullah Taala Wabarakatuh dan salam sejahtera. Bismillahir Rahmanir Rahim, Alhamdulillah Rabbil Alamin

Wassalaatu Wassalaamu Alaa Khairi Qalqi Sayidina Muhammadin, Waala Aalihi Wasahbihi Ajmain Wabaqdu.

Pada mulanya kaola tidak akan mengucapkan penangguhan dalam Persidangan Majlis Mesyuarat Negara pada tahun ini kerana ada isu yang kaola rasakan perlu kaola cakapkan maka kaola rasa terpanggil untuk memberi ucapan. Yang Berhormat Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat.

Kaola mengucapkan syukur alhamdulillah kerana Majlis Mesyuarat Negara pada tahun ini telah meluluskan rang undang-undang yang digelar " Satu Akta Untuk Membekalkan sejumlah wang dari kumpulan wang yang disatukan bagi perkhidmatan tahun kewangan 2015/2016 dan untuk memperuntukkan wang yang tersebut itu bagi maksud-maksud tertentu" Kaola juga mengucapkan meskipun peruntukan kewangan bagi tahun 2015/2016 itu kurang lebih 2 billion tetapi pihak kerajaan masih mampu meneruskan Rancangan Kemajuan kita untuk menyembahkan setinggi-tinggi junjung kasih ke hadapan Majlis Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam kerana menyediakan peruntukkan.

Yang Berhormat Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat. Pada beberapa hari yang lalu di dalam dewan ini ada ditimbulkan mengenai dengan pembinaan masjid di mana dikatakan bahawa beberapa buah masjid tidak menjadi keutamaan untuk dibina dalam

rancangan kemajuan negara ke-10 dan kemungkinan itu akan dimasukkan dalam rancangan kemajuan negara ke - 11 dan ada juga masjid tiada ada keperluan untuk dibina dan ada juga masjid yang kerajaan belum mampu membinanya.

Menurut Hukum Syarak Islam yang diterangkan di dalam kitab-kitab Fiqih bahawa di mana-mana jua Kampung atau Karyah yang ada penduduk Islam yang ramai lagi mukallaf wajib mendirikan Sembahyang fardhu 5 waktu secara berjemaah di Kampung atau di Karyah berkenaan.

Dalam mendirikan sembahyang berjemaah itu afdhal dilakukan di dalam masjid. Sembahyang fardhu 5 waktu berjemaah mengikut hukum syarak adalah merupakan syiar Islam yang wajib didirikan di mana-mana Kampung atau Karyah yang berpenduduk sedemikian. Hukum wajib itu adalah Fardhu Kifayah. Maka jika penduduk-penduduk berkenaan tidak mendirikan sembahyang fardhu 5 waktu secara berjemaah di Kampung atau di Karyah itu, mereka berdosa.

Memang boleh penduduk-penduduk Kampung atau Karyah yang berkenaan bersembahyang Jumaat di mana-mana jua masjid berdekatan dengan Kampung mereka. Tetapi mengenai sembahyang Jumaat, mendirikan sembahyang Jumaat.

Mengenai bersembahyang Jumaat secara berjemaah hukum fardhu kifayahnya tidak gugur. Dengan

menunaikan sembahyang jumaat di masjid-masjid yang bukan Kampung atau Karyah. Hukum Fardhu kifayah ini masih kekal selagi ia tidak didirikan di Kampung atau di Karya yang berkenaan.

Jadi jika dikatakan bahawa masjid di satu Kampung itu tidak ada keperluan untuk dibina di situ kaola berpendapat ianya adalah tidak selari dengan hukum syarak. Membina masjid di satu-satu Kampung atau Karyah yang ada penduduk Islam yang ramai lagi mukallaf itu adalah satu fardhu kifayah dan wajib dilaksanakan. Kerana menurut kaedah fiqh ertinya jika perkara wajib itu tidak dapat disempurnakan melainkan sesuatu yang lain maka sesuatu yang lain itu adalah wajib dilaksanakan.

Oleh kerana sembahyang 5 waktu di dalam sebuah Kampung atau Karya itu adalah wajib dan dalam menunaikan sembahyang fardhu 5 waktu secara berjemaah itu tidak dapat disempurnakan secara lebih afdhal melainkan di dalam masjid. Maka membina masjid bagi maksud tersebut adalah wajib dilaksanakan.

Kerana itu kaola dapat memberi pendapat yang mengatakan kaola belum membina masjid di beberapa buah Kampung disebabkan kerana tiada keperluan. Sebab pendapat ini kaola berpendapat tidak selari dengan hukum syarak. Kaola boleh menerima kelambatan membina masjid-masjid berkenaan kerana tidak termasuk dalam keutamaan kaola kerana akan mudah bagi kerajaan membina masjid di mana-

mana juga Kampung atau Karyah yang berpendudukan Islamnya ramai dan Mukalaf. Tetapi keutamaan-keutamaan perlu juga dikaji semula oleh pihak kerajaan.

Kaola berpendapat penggunaan masjid-masjid di Kampung-Kampung belum ada masjid di Kampung-Kampung berkenaan patut diberi keutamaan paling atas disbanding dengan mengusai atau menambah besarkan masjid yang sedia ada. Ini juga ada berdasarkan pada hukum syarak yang telah kaola bentangkan di atas tadi. Bahawa Kampung-Kampung yang sudah ada masjid, syiar Islam sudah berdiri. Kewajiban fardu kifayah mendirikan sembahyang berjemaah sudah terlepas daripada penduduk berkenaan.

Manakala di kampung-kampung yang belum ada masjid, maka kewajiban fardhu kifayah iaitu mendirikan sembahyang berjemaah itu tetap terus ditanggung ke atas mereka. Selagi mereka belum dapat ibadat sembahyang berjemaah di kampung mereka, maka selama itulah mereka masih menanggung kewajiban fardu kifayah itu.

Kaola berpendapat, adalah menjadi kewajiban kerajaan untuk membina lebih banyak masjid di seluruh negara. Selain keutamaan membina masjid di tempat-tempat yang belum ada masjid, satu keutamaan perlu lagi diambil perhatian oleh pihak kerajaan ialah di kampung-kampung atau tempat-tempat yang sudah disediakan tapak tanah bagi membina masjid patutlah juga diberi keutamaan

berbanding mengusai atau besarkan masjid-masjid yang ada.

Kaola cadangkan supaya peruntukan Rancangan Kemajuan Negara Ke-11 bagi membina masjid-masjid hendaklah memberi keutamaan yang kaola bentangkan tadi. Berbanding dasar mengusai dan menambah besarkan masjid-masjid yang sedia ada.

Dengan demikian peruntukan kewangan dalam Rancangan Kemajuan Negara (RKN) lebih wajar ditumpukan kepada membina masjid-masjid yang baharu, berbanding dengan mengusai atau menambah besarkan masjid-masjid yang sudah ada. Wallahua'lam.

Sebelum kaola menutup ucapan kaola ini, kaola tidak lupa mengucapkan setinggi-tinggi tahniah kepada Yang Berhormat Yang Di-Pertua, Majlis Mesyuarat Negara yang telah berhasil memimpin mesyuarat dengan baik sehingga mesyuarat berjalan dengan lancar dan teratur meskipun Yang Berhormat Pengerusi kali pertama memimpin mesyuarat.

Tahniah Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Sekian Walbillaahit Taufik Walhidayah. Wassalamualaikum Warakmatullahi Wabarakatuh.

Yang Berhormat Pengerusi: Walaikumsalam. Terima kasih Yang Berhormat Pehin Datu Imam Dato Paduka Seri Setia Ustaz Haji Awang Abdul Hamid bin Bakal. Sekarang saya persilakan Yang Berhormat. Silakan Yang Berhormat Pehin Orang

Kaya Maharaja Kerna Dato Paduka Seri Awang Haji Yaakub bin Pehin Orang Kaya Maharaja Dato Paduka Awang Haji Zainal.

Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Maharaja Kerna Dato Paduka Seri Awang Haji Yaakub bin Pehin Orang Kaya Maharaja Dato Paduka Awang Haji Zainal:

Yang Berhormat Yang Di-Pertua, Ahli-Ahli Yang Berhormat. Kaola Ahli Yang Dilantik Di Kalangan Orang-Orang Digelar hanya akan mengadakan 2 perkara. Oleh sebab masa hanya dihadkan sepuluh minit.

Mengenai titah memperkenankan Penubuhan Majlis Wawasan Negara 2035. Kaola juga mempunyai beberapa cadangan dan pandangan.

1. Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah ibni Al-Marhum Sultan Haji Omar 'Ali Saifuddin Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam memperkenankan penubuhan Wawasan Negara 2035 bagi memantapkan agenda pembangunan negara. Peranan utama majlis ini, titah Baginda ialah untuk membantu secara intensif dan sistematik. Perlaksanaan usaha-usaha agensi-agensi kerajaan dalam merealisasikan hasil pencapaian objektif-objektif Wawasan Negara 2035; dan
2. Baginda bertitah semasa Istiadat Menghadap dan Mengurniakan

Bintang-Bintang Kebesaran Negara Brunei Darussalam sempena Hari Keputeraan Baginda Ke-68 Tahun yang berlangsung Di Balai Singgahsana Istana Nurul Iman pada 14 Ogos 2014 Masihi. Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam sememangnya seorang pemimpin yang sentiasa menjadikan agenda yang bakal diungkayahkan sebagai agenda utama bagi memantapkan lagi ekonomi Brunei Darussalam ini sebagai negara yang 'dikalati' dan lagi dihormati.

Izinkan kaola menyentuh 2 perkara dalam kandungan titah Baginda itu:

1. Dalam bidang pendidikan. Untuk memenuhi keperluan sosioekonomi dan kesejahteraan negara, Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam telah memperkenankan satu skim iaitu Skim Perkhidmatan Tenaga Akademik. Institusi-institusi tinggi awam bagi menarik minat sumber tenaga manusia dari kalangan tenaga akademik berkualiti bertaraf dunia.

Baginda telah memperkenankan peruntukan tambahan berjumlah B\$270,000,000.00 bagi menampung kos mendatangkan tenaga pengajar mahir dari luar negara untuk mengajar mata-mata pelajaran bahasa Inggeris dan Matematik. Kita

sesungguhnya amat menjunjung kasih atas keprihatinan yang berterusan terhadap pendidikan penduduk negara ini. Khususnya pendidikan para belia di Negara Brunei Darussalam. Baginda juga memperkenalkan penubuhan-penubuhan Institut Pendidikan Teknikal Brunei bagi menerajui kemajuan Pendidikan Teknikal dan Vokasional. Bertujuan melahirkan golongan berpendidikan mahir lagi mampu berdaya saing, sanggup menghadapi apa jua cabaran pada masa hadapan. Pada masa ini, insya-Allah mampu menggantikan tenaga pengajar dari luar negara. Kita jangan lupa atau terlepas pandang dengan saranan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam dalam titah Baginda agar pengambilan tenaga pekerja asing dapat diseimbangkan.

Jika negara kita mampu mengeluarkan tenaga pengajar yang berkemahiran dan berkualiti ini akan mengurangkan pengambilan tenaga mahir luar. Pada waktu yang sama memberikan satu pengiktirafan kepada graduan-graduan institusi-institusi tinggi tempatan; dan

2. Yang disentuh oleh Baginda, Program Khidmat Bakti Negara (PKBN). Usaha Baginda ke arah memperkenankan struktur organisasi di atas mencerminkan sokongan baginda terhadap golongan belia hari ini. Untuk

menjadikan mereka sebagai tonggak penting dalam memenuhi modal insan yang berdisiplin dan cemerlang serta memiliki semangat kepimpinan bagi memenuhi hasrat negara pada masa hadapan. Justeru, Program Khidmat Bakti Negara (PKBN) merupakan satu kaedah yang amat sesuai untuk melahirkan warganegara yang cintakan tanah air.

Kesimpulannya dengan pelaksanaan program ini, kita berharap golongan belia masa kini akan dapat memenuhi keperluan modal insan yang cukup berilmu dalam segala bidang duniawi dan ukrawi, berketerampilan cemerlang dan dinamik. Itulah di antara inisiatif titah-titah Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua, ucapan penungguhan kaola diakhiri dengan 3 sahaja perkara, iaitu:

1. Kampong Air merupakan kampung yang tertua di Negara Brunei Darussalam. Kampong Air, salah satu warisan negara yang melambangkan kemegahan tradisi orang-orang Brunei sejak lebih ratusan tahun dahulu.

Kampong Air pernah dijadikan sebagai pusat pemerintahan dan pentadbiran kerajaan bagi hal-ehwal dalam negeri pada ketika itu. Kampong Air di Brunei adalah

sinonim dengan gelaran *Venice* timur atau *Venice of the east* yang merupakan perkampungan di atas air yang terbesar di dunia. Apabila kita *google* sahaja Brunei, Kampong Air akan terpapar sebagai salah satu destinasi untuk dikunjungi.

Pemindahan ke darat sebilangan besar penduduk Kampong Air yang memohon Skim Perumahan Negara, menyebabkan kurangnya keramaian penduduk yang tinggal di Kampong Air pada masa ini. Yang menyedihkan juga beberapa buah Kampong Air pada masa dulunya mempunyai ramai penduduk seperti Kampung Sultan Lama, Kampung Sungai Kedayan dan Kampung Sumbiling Baru, pada masa ini hanya tinggal nama sahaja.

Ke mana pergi penduduknya? Kita sama-sama maklum mengenainya. Kaola mengambil kesempatan untuk mencadangkan di Dewan yang mulia supaya Skim Rancangan Perumahan Negara yang dilaksanakan di darat semenjak tahun 1980-an dilaratkan ke Kampong Air dengan dinamakan Skim Pembinaan dan Pengubahsuaian Rumah-Rumah di Kampong Air.

Di bawah skim ini, kaola bercadang struktur, reka bentuk luaran atau *external design* rumah-rumah ini mestilah menggambarkan ciri-ciri ala kebruneian iaitu bentuk rumah-rumah dalam tahun-tahun 50-an dan 60-an seperti namanya jenis Rumah Tungkup, Rumah Balah Bubung,

Rumah Potong, Limas, Rumah Loting, Rumah Belanggar dan lain-lain lagi dengan tujuan sebagai aras identiti kita orang Brunei.

Perkara yang kaola cadangkan ini selaras dengan hasrat kerajaan dalam Pelan Induk Pembangunan di Bandar Seri Begawan dikenali sebagai BSB *Development Masterplan* iaitu pembangunan semula Kampong Air dalam menghidupkan infrastuktur industri pelancongan dan untuk mewujudkan bandar yang selesa sekali gus mengekalkan identiti kebruneian berteraskan Melayu Islam Beraja.

Skim ini juga bertujuan bagi menampung ketidakcukupan kawasan tanah untuk membina rumah-rumah perpindahan di darat pada masa kini. Perkara ini pernah dinyatakan oleh Yang Berhormat Menteri Pembangunan melalui temu bual beliau dengan pemberita televisyen pada bulan November tahun lepas;

2. Runtuhnya sebahagian daripada Bangunan Maktab Sains yang sedang dalam proses pembinaan pada bulan Oktober tahun lepas yang mengakibatkan beberapa orang pekerja bangunan mengalami kecederaan. Ini menimbulkan berbagai-bagai tanda tanya daripada rakyat tentang apakah yang berlaku di sebalik pengurusan dan kontrak penyelenggaraannya sama ada dari aspek pembinaan, dan

pemantauan projek atau pengurusan bangunan.

Adakah pelan bangunan ini mendapat kelulusan daripada pihak kerajaan yang mempunyai Jawatankuasa Khas dilantik oleh kerajaan bagi memeriksa, meneliti dan seterusnya meluluskan mengikut piawaian yang telah ditentukan oleh pihak yang berwajib?

Saya dengan ikhlas mengingatkan kepada jabatan-jabatan yang berkenaan agar dapat memberikan perhatian yang secukupnya terhadap apa juga projek pembangunan kerajaan yang dikendalikan oleh pihak swasta untuk memastikan tidak berlaku unsur-unsur penipuan, kecuaihan atau rasuah bagi menggalakkan kejadian yang tidak diinginkan berlaku; dan

3. Mengenai Pelan Induk Pengangkutan Darat Brunei Darussalam. Menurut laporan yang dinyatakan melalui akhbar tempatan *Borneo Bulletin* bertarikh 29 Oktober 2014 Masihi, Pusat Strategik dan Pengajian Dasar (*CSC*) melaporkan hasil kajian yang telah dibuat mengenai perkara di atas bahawa sistem *Bus Rapid Transit (BRT)* masih bersesuaian digunakan di negara ini dengan memberikan tambahan bilangan kenderaan sehingga menjelang tahun 2035 Masihi.

Kaola ingin mengemukakan pandangan dan cadangan di Dewan yang mulia ini

bagi kita sama-sama berkongsi pemikiran dan pendapat iaitu: kita perlu berpandangan jauh ke hadapan untuk merealisasikan Wawasan Negara 2035 walaupun kajian awal melaporkan perkhidmatan sistem pengangkutan yang dipanggil *bus rapid transit (BRT)* masih bersesuaian digunakan sehingga tahun 2035 Masihi namun kaola rasa cadangan penggunaan sistem pengangkutan *BRT* ini amat penting dilakukan pemerhatian, kajian dan kaji selidik secara berterusan dari semasa ke semasa bagi benar-benar menentukan keberkesannya dalam jangka panjang.

Sesungguhnya di negara-negara maju penggunaan sistem pengangkutan moden seperti *MRT*, sistem pengangkutan pentas, *on rail*, *underground trains* mengambil peranan penting dalam memastikan pergerakan trafik berjalan lancar. Bagi negara kita, kaola benar-benar dan penuh berharap perkara yang kaola sebutkan mengenai sistem yang pengangkutan moden ini tidak akan dilupakan dan diketepikan begitu sahaja bisaitah jua perkara ini diambil ingatan dan pemerhatian serta kaji selidik diteruskan dari semasa ke semasa.

Ucapan penangguhan kaola ini diakhiri dengan pantun kalau dibenarkan oleh Yang Berhormat Pengerusi sebab baru pernah berpantun:

Dewan Majlis indah bergaya,
Tempat mesyuarat ahli-ahli yang ada,
Yang Berhormat Speaker arif lagi
bijaksana,

Memimpin persidangan dengan sempurna.

Berhimpun kita di Dewan yang mulia,
Untuk membahas peruntukan yang ada,
Jika Yang Berhormat Speaker arif bijaksana,
Tak kurang juga pula jurutulis-jurutulisnya.

Singgah di Tanjung Maya membeli nasi,
Nasi dibeli berlaukkan kari,
Tahniah diucapkan juga semua menteri di sebelah sana,
Kerana menjawab semua usul dan soal dengan baik dan bijaksana.

Dari Kota Batu ke Kampung Bebatik,
Singgah di Bunut membeli wani,
Kepada semua Ahli Yang Dilantik,
Teruskan bersatu hati mencurahkan bakti.

Pantun yang terakhir ditujukan kepada hadirin dalam Dewan yang mulia ini. Dari kami berdua rakan kaola di sebelah kiri ini iaitu orang tua yang dalam dilantik kalangan Orang-Orang Yang Bergelar maaf Yang Berhormat Pengerusi bukan orang tua tapi orang lama.

Memakai baju segak dan lawa,
Untuk bertandang ke rumah Pak Tua dan Pak Uda,
Walaupun kami ini sudah mendapat pencen tua,
Tetapi hati, perasaan dan semangat masih muda.

Sekian Yang Berhormat Pengerusi.
Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh

Yang Berhormat Pengerusi: Terima kasih Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Maharaja Kerna Dato Paduka Seri Awang Haji Yaakub bin Pehin Orang Kaya Maharaja Diraja Dato Paduka Awang Haji Zainal.

Saya bercadang untuk menangguhkan Majlis Mesyuarat kita ini tetapi saya menghadapi satu dilema. Saya pun difahamkan bahawa ada beberapa orang Ahli Yang Berhormat pada hari Isnin mempunyai komitmen yang lain. Saya ingin tahu sama ada mesyuarat boleh diadakan di sebelah pagi ataupun sebelah tengah hari? Yang Berhormat Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan.

Yang Berhormat Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan:

Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi. Memandangkan komitmen yang akan dihadapi pada hari Isnin, 23 Mac 2015 Perasmian Muzium Maritim yang akan melibatkan keberangkatan Duli yang Teramat Mulia Paduka Seri Pengiran Muda Mahkota Pengiran Muda Haji Al-Muhtadee Billah maka kaola mencadangkan bagi mesyuarat ini ditangguhkan sehingga ke tengah hari pada hari Isnin. Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi.

Yang Berhormat Pengerusi: Adakah ini dipersetujui oleh semua ahli? Ahli yang sebelah sini ok? Dengan itu, kita akan bermesyuarat lagi insya-Allah menyambung ucapan-

ucapan penangguhan yang nampaknya barangkali kita belum sampai ke hujung jalan bagi Mesyuarat musim ini, saya tangguhkan Persidangan Majlis Mesyuarat Negara ini sehingga hari Isnin 2 Jamadilakhir 1436 Hijrah bersamaan 23 Mac 2015 Masihi pada pukul 2.30 petang. Sekian, Wabillahit Taufik Walhidayah, Wassalamu'alaikum Warahmatullahi Wabarakatuh.

(Majlis Mesyuarat ditangguhkan)